

Західний регіональний науковий центр Національної академії правових наук України: становлення та розвиток

Західний регіональний науковий центр Національної академії правових наук України (далі – Центр) було створено на підставі Постанови Президії Національної академії правових наук України від 30 червня 2009 р. № 66/2. Його діяльність поширюється на правничі, наукові та освітні заклади і установи Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької та Чернівецької областей. Нині він користується окремим приміщенням, наданим адміністрацією Львівського національного університету імені Івана Франка.

З моменту створення і донині Центр очолює академік НАПрН України В. Т. Нор. Членами Центру є такі члени академії, як: академік НАПрН України П. М. Рабінович; члени-кореспонденти НАПрН України В. К. Гришук, В. В. Лемак, В. О. Навроцький та наукові співробітники, кандидати юридичних наук Н. Р. Бобечко і В. В. Луцик. При Центрі створено Науково-координаційну раду, до складу якої входить, крім його членів, низка провідних науковців-юристів Західного регіону України.

Основними напрямками діяльності Центру є, зокрема:

1) проведення на замовлення місцевих органів державної влади, органів

місцевого самоврядування, правоохоронних та судових органів, громадських організацій, інших юридичних осіб чи фізичних осіб наукових досліджень, підготовка експертних висновків, юридичних довідок.

У межах цього напрямку членами Центру протягом нетривалого часу його діяльності було підготовлено експертні висновки на замовлення:

– Конституційного Суду України – 8 (найбільш вагомими серед яких були висновки щодо: відповідності Конституції окремих положень Закону України № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. (академік В. Т. Нор); офіційного тлумачення п. 7 ч. 3 ст. 129 Конституції України (гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами) (академік В. Т. Нор); відповідності Конституції України окремих положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. (академік В. Т. Нор); офіційного тлумачення положень ст. 44, п. 8 ч. 2 ст. 48; ч. 1 ст. 348 та ст. 384 КПК України (1960 р.) (академік В. Т. Нор разом із науковим співробітником Н. Р. Бобечком); офіційного тлумачення конституційного права на правову допомогу (ст. 59 Конституції України) (академік П. М. Рабінович); визначення

судової юрисдикції розгляду справ про оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів дізнання, слідства та прокуратури, пов'язані з розглядом заяв чи повідомлень про злочини (член-кореспондент В. О. Навроцький);

– Верховного Суду України – 15 висновків з питань неоднакового застосування норм кримінального права та кримінально-процесуального права (академік В. Т. Нор, член-кореспондент В. К. Гришук, член-кореспондент В. О. Навроцький);

– Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ – 4 висновки щодо тлумачення норм кримінального та кримінально-процесуального права у конкретних кримінальних справах (академік В. Т. Нор, член-кореспондент В. К. Гришук, член-кореспондент В. О. Навроцький та ін.);

– Генеральної прокуратури України – 21 висновок на проекти методичних рекомендацій щодо методики розслідування окремих груп злочинів та прокурорських перевірок за дотриманням законності, а також експертний висновок щодо проекту Закону України «Про прокуратуру України та статус прокурорів» (академік В. Т. Нор, н. с. В. В. Луцик).

За зверненням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Національної школи суддів України члени Центру беруть активну участь у підготовці кандидатів у судді (читають лекції, проводять практичні заняття) на базі Львівського національного університету імені Івана Франка;

2) сприяння місцевим органам державної влади та органам місцевого са-

моврядування у здійсненні ефективної правової політики у зазначеному регіоні України. У межах цього напрямку членами Центру систематично надаються консультації та роз'яснення з питань правозастосування місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування, суддям усіх ланок судової системи, працівникам прокуратури, органів внутрішніх справ та іншим практикуючим юристам;

3) проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Членами Центру здійснюються наукові дослідження в межах тем, зареєстрованих УкрІНТЕІ. Зокрема, академік П. М. Рабінович проводить дослідження у межах теми «Права людини: міжнародні стандарти та державно-юридичні засоби їх забезпечення в Україні». Академік В. Т. Нор, наукові співробітники Н. Р. Бобечко і В. В. Луцик розробляють тему «Кримінально-процесуальні гарантії та проблеми їх вдосконалення в умовах реформування кримінального процесу України». Член-кореспондент В. В. Лемак досліджує тему «Правова реформа в державах Центральної Європи і України: теоретичні і практичні аспекти». Члени-кореспонденти В. К. Гришук та В. О. Навроцький працюють над темою «Проблеми реформування правової системи України».

Результати проведених досліджень члени Центру впроваджують у навчальний процес, зокрема, у курси філософії права (академік П. М. Рабінович), кримінального права України (члени-кореспонденти В. К. Гришук, В. О. Навроцький), кримінально-процесуального права України (академік В. Т. Нор, наукові співробітники Н. Р. Бобечко, В. В. Лу-

щик), юридичної психології (н. с. Н. Р. Бобченко), прокурорського нагляду в Україні (н. с. В. В. Луцик).

Результати проведених досліджень оприлюднюються членами Центру, які проводять активну наукову роботу, зокрема, з моменту створення Центру його членами опубліковано:

– 5 монографій – Конституційно-правовий статус людини: можливості удосконалення в Україні: колективна монографія. – Львів: Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. – 180 с. (академік П. М. Рабінович, член-кореспондент В. О. Навроцький); Правовая система України: история, состояние и перспективы. В 5 т. – Харьков: Право, 2011. – 896 с. (академіки В. Т. Нор, П. М. Рабінович, член-кореспондент В. В. Лемак); Філософсько-правове розуміння відповідальності людини: монографія. – Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012. – 736 с. (член-кореспондент В. К. Гришук); Умисні вбивства за кримінальним правом України та Республіки Польща: юридичний аналіз складів злочинів: монографія. – Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2012. – 368 с. (член-кореспондент В. К. Гришук); Інститут повернення кримінальної справи прокурору: монографія. – Тернопіль: Підручники та посібники, 2011. – 184 с. (науковий співробітник В. В. Луцик);

– 4 коментарі – Конституція України: Науково-практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій, В. М. Литвин, О. В. Петришин та ін.; передм. В. Ф. Януковича. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с. (академіки П. М. Рабінович і В. Т. Нор);

Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред. В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1224 с. (академік В. Т. Нор); Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. – Т. 1 / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 768 с. (академік В. Т. Нор); Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 9-те вид., переробл. та допов. / В. К. Гришук, А. М. Бойко, Л. П. Брич та ін. – К.: Юрид. думка, 2012. – 1316 с. (член-кореспондент В. К. Гришук);

– 7 підручників – Прокурорський надгляд в Україні: підручник. – К.: Ін Юре, 2011. – 592 с. (академік В. Т. Нор, науковий співробітник В. В. Луцик); Соціальна відповідальність: навч. посіб. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 152 с. (член-кореспондент В. К. Гришук); Теоретико-прикладні засади професіоналізації особового складу вищих навчальних закладів МВС України: навч. посіб. – Львів: ЛьВДУВС, 2012. – 352 с. (член-кореспондент В. К. Гришук); Юридична відповідальність: навч. посіб. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 156 с. (член-кореспондент В. К. Гришук);

– понад 40 статей;

4) організація та проведення наукових конференцій, «круглих столів», семінарів та інших наукових заходів. Упродовж своєї діяльності значна увага Центру була приділена організації та координації проведення міжнародних конференцій. До найбільш значних наукових та науково-практичних конфе-

ренцій, організатором та співорганізатором проведення яких був Центр, належать:

– Міжнародна науково-практична конференція «Конституційні аспекти судової реформи в Україні», проведена 24–25 березня 2011 р. у м. Львові (співорганізатори – Львівський національний університет імені Івана Франка у співпраці з проектом Агентства США з міжнародного розвитку «Україна: верховенство права»);

– Міжнародна конференція молодих вчених, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи», проведена 20–21 квітня 2012 р. у м. Львові (співорганізатор – Львівський національний університет імені Івана Франка);

– Перша міжнародна науково-практична конференція «Малиновські читання», проведена 16–17 листопада 2012 р. (співорганізатор – Національний університет «Острозька академія»);

– VI, VII, VIII міжнародні «круглі столи» «Антропология права: філософський та юридичний виміри», проведені у грудні 2010, 2011, 2012 рр. спільно з Львівським національним університетом імені Івана Франка;

– Міжнародний форум з практики Європейського суду з прав людини, проведений 30 листопада – 2 грудня 2012 р. у м. Львові (співорганізатори – ОБСЄ, Львівський національний університет імені Івана Франка, Асоціація правників України, Ліга студентів АПУ, Координаційна рада молодих юристів України при Міністерстві юстиції України);

– Міжнародна конференція молодих вчених, аспірантів та студентів «Актуальні проблеми прав людини, держави

та правової системи», проведена 26–27 квітня 2013 р. у м. Львові (співорганізатор – Львівський національний університет імені Івана Франка);

– Регіональна конференція, проведена 5–6 грудня 2012 р. у м. Львові, «Кримінально-процесуальний кодекс: практична реалізація та міжнародний досвід» (співорганізатори – Львівський національний університет імені Івана Франка, Департамент юстиції США (OPDAT));

– Регіональний «круглий стіл», проведений 9 грудня 2011 р., на тему «Проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні». Доповідачами були: академік В. Т. Нор, члени-кореспонденти: В. В. Лемак, В. О. Навроцький;

5) здійснення просвітницької діяльності на території Західного регіону України.

У рамках Всеукраїнського тижня права 9 грудня 2011 р. у всіх вищих юридичних навчальних закладах Львова, Івано-Франківська, Ужгорода, Тернополя, Луцька, Хмельницька, Чернівців була проведена лекція «Права людини і громадянина». Лекція була проведена членами науково-координаційної ради Центру в університетах Західного регіону України.

Був проведений 7 грудня 2011 р. «круглий стіл» на тему: «Права людини: антропологічні засади» з доповіддю академіка П. М. Рабіновича та сесія міжнародної програми «Філософія прав людини» (10 грудня 2011 р.) із доповідями академіка П. М. Рабіновича та члена-кореспондента В. В. Лемака.

Також 6 грудня 2011 р. у Львівському національному університеті ім. Івана Франка був проведений методологічний

семінар викладачів юридичного факультету на тему: «Людяність як об'єкт правового захисту». Доповідач і модератор – академік П. М. Рабінович. На запрошення Центру в роботі семінару взяв участь професор Університетського коледжу м. Лондона (London University) – Філіп Сендс.

У перспективі планується видання Центром науково-інформаційного збірника (вісника), в якому друкуватимуться результати наукових досліджень, а також подаватимуться матеріали про інші напрями діяльності членів Центру та інших науковців регіону.

Проблеми у діяльності Центру і можливості їх вирішення

Незважаючи на досить плідну діяльність Центру, його роботу можна вдосконалити. Як видається, цьому посприяли б:

- забезпечення Центру власною оргтехнікою та доступом до мережі Інтернет;
- створення бібліотеки Центру, для чого, зокрема, потрібно профінансувати підписку і придбання наукової літератури;
- фінансування наукових відряджень членів Центру;
- запровадження посади лаборанта (референта) Центру.

Матеріал підготував:

В. Нор, Голова Західного регіонального наукового центру НАПрН України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України